

FRC Retrievertest 2003-2017.

Tekst: Elian Hattinga van 't Sant

De aanleiding voor het ontwikkelen van de Retrievertest (2003): Waarom is de Retrievertest in het fokreglement van de FRC gekomen?

Van meet af aan waren het behalen van een C-(jacht)diploma en twee showkwalificaties (minimaal ZG) een eis om binnen de Flatcoated Retriever Club (FRC) te mogen fokken. Met deze eisen in het fokreglement wilde men het dual-purpose karakter behouden; een doel van de FRC dat in de statuten was vastgelegd. Begin van deze eeuw (ik meen rond 2003) werd deze dual-purpose eis in de praktijk losgelaten. Het was vanaf die tijd mogelijk voor leden van de FRC om met een hond te fokken die alleen aan bepaalde gezondheidseisen voldeed.

De achtergrond van de wijziging van het fokreglement werd gevormd door plannen bij de Raad van Beheer die vanaf 1998 onder grote druk stond van de Raad van Dierenaangelegenheden (RDA) die van de Minister van Landbouw opdracht had gekregen om voorstellen voor die regelgeving voor de fokkerij te ontwikkelen. Gedwongen door gezondheids- en gedragsproblemen (bijtincidenten met dodelijke afloop) bij honden had de Raad plannen ontwikkeld die ingrepen in de fokreglementen van rasverenigingen. Deze moesten aan bepaalde eisen voldoen op gebied van gezondheid en zouden voor iedere fokker van het ras, ook degenen die geen lid waren van de rasvereniging, gaan gelden. (In deze tijd erkende de Raad nog slechts één rasvereniging per ras; voor de Flatcoat was dit de FRC.) De Raad gaf aan dat bepaalde specifieke eisen, zoals een jachtdiploma, voor fokkers buiten de rasvereniging te beperkend/ onhaalbaar zou zijn en dat deze niet dwingend mochten worden opgelegd: een dergelijk fokreglement zou niet worden goedgekeurd. Wel kon een rasvereniging extra eisen in zijn fokreglement zetten die een stamboom met een meerwaarde – de zogenaamde stamboom met een gouden randje – zou opleveren. Ook dreigde de Raad voor alle rassen de MAGtest (Maatschappelijk Aanvaardbaar Gedrag) verplicht te stellen. Deze test was ontwikkeld om (angst)agressie te detecteren.

Door allerlei externe en interne ‘politieke’ ontwikkelingen kwam van alle plannen van de Raad in de daarop volgende jaren uiteindelijk niets terecht. Intussen was het onheil al geschied: de FRC zat met een fokreglement waar werk- en showeisen slechts een meerwaarde gaven, maar niet verplicht waren. Iedere fokker binnen de FRC kon fokken met een Flatcoat die alleen aan gezondheidseisen voldeed (de zg meldingsnesten) en geen enkele show- of werkkwalificatie had. Aanvankelijk werden deze meldingsnesten buiten de bemiddeling van de FRC om de pups te plaatsen gehouden (dit ging in die tijd nog niet via internet), maar toen meldingsfokkers met 8 weken oude pups bleven zitten en er voor de pups bijzonder ongewenste leefomstandigheden ontstonden, werd vanuit welzijnsoogpunt door de FRC besloten toch ook voor deze pups te bemiddelen.

Doordat het behalen van een C-diploma een tamelijk lange tijdsinvestering en inspanning van de fokker vroeg om de hond te trainen, ontstond de vrees dat fokkers in toenemende mate over zouden gaan om alleen met melding te gaan fokken, waardoor totaal onduidelijk zou zijn of de Flatcoat nog wel over de voor het *dual purpose* karakter gewenste jachteigenschappen zou beschikken. Daarom werd besloten een gedragsassessment/apportetest voor retrievers te

ontwikkelen, de Retrievertest, waarbij men de voor de jacht(proeven) benodigde eigenschappen en ook sociale eigenschappen in kaart kon brengen en waarmee men kon monitoren of er ongemerkt geen ongewenste eigenschappen in het ras zouden sluipen. Door het sociale element in te brengen, zou de test bovendien als een alternatief voor de MAG-test – die als schadelijk voor het welzijn van zachtaardige honden zoals de Flatcoat werd beschouwd - kunnen fungeren.

De ontwikkeling van de test (2003-2005)

Met vereende krachten werd door mij, in nauwe samenwerking met een groepje op verschillende fronten (gedrag en jacht) deskundige mensen tussen 2003 en 2005 een test ontwikkeld. Daarbij werd niet over een nacht ijs gegaan. (Meer hierover kun je lezen onder ‘Ontwikkeling van de Retrievertest’ op elianhattinga.nl)

Wat was het oorspronkelijke doel van de Retrievertest?

De bedoeling van de Retrievertest was:

- Deze verplicht stellen voor alle Flatcoats waarmee binnen de FRC gefokt werd.
- Alle uitslagen openbaar toegankelijk maken, zodat fokkers van de informatie gebruik konden maken bij het uitzoeken van een geschikte partner. Ze zouden zo kunnen werken aan het in stand houden van goede (jacht)eigenschappen en kunnen voorkomen dat zij de zwakkere kanten van hun eigen hond zouden ‘verdubbelen’ . Ook puppykopers zouden zo meer inzicht kunnen krijgen in de eigenschappen van de ouderdieren en daarop kunnen selecteren.
- Honden die bepaalde eigenschappen hadden die ongewenst waren voor een Flatcoat en die hun zouden belemmeren om een C diploma te halen of door de MAGtest te komen, zouden een negatief fokadvies krijgen. Ze zouden maximaal 1x een hertest mogen aanvragen.

De standaard die hiervoor in de testfase was opgesteld had een tamelijk theoretisch karakter en berustte op de minimum eisen die aan een dual-purpose retriever worden gesteld om in het jachtveld afdoende te kunnen functioneren of om een C diploma te behalen.

Uitsluitende eigenschappen om een positief fokadvies te kunnen krijgen, waren:

- Schotangst
- Niet willen apporteren (Het niet op willen pakken en/of absoluut niet willen terugbrengen van apporteervoorwerpen)
- Hard in de bek zijn (= eend kraken)
- Hevige of langaanhoudende angsten die goed/’normaal’ maatschappelijk functioneren en functioneren bij jacht(proeven) in de weg stonden
- Bepaalde vormen van agressie naar mensen en soortgenoten. (Zonder reden bijten of uitvallen met intentie tot bijten).

De testfase (2006-2007)

Tussen 1 januari 2006 en 1 mei 2007 werd de Retrievertest uitgeprobeerd op 40 honden om kinderziektes uit de test te halen, de betrouwbaarheid ervan na te gaan en deze te valideren. Het betrof 11 reuen en 29 teven, waarvan de jongste 10 maanden en de oudste bijna 9 jaar was. De mediaan was 3 jaar. 30 Honden werden getest omdat ze geen C diploma hadden en men wilde fokken. 10 Honden werden getest uit nieuwsgierigheid naar de test en de beoordeling en om te kijken of de test betrouwbaar en valide was. 8 honden daarvan hadden een C diploma.

Een test wordt **betrouwbaar** geacht indien de gemeten eigenschappen op verschillende meetmomenten een vergelijkbare/overeenkomstige uitslag geven. Om de betrouwbaarheid te meten werd door mij, waar mogelijk, de uitslag van de RT gelegd naast de uitslagen van de puppytest (PT) en de fokdagtest (FT). Bij iets minder dan de helft -16 honden - was zowel de PT als de FT afgenomen. De PT, FT en RT waren niet volledig uitwisselbaar, maar dekten elkaar sinds 2005 wel grotendeels aangezien zij toen volledig op elkaar waren afgestemd.

De vergelijking PT/FT/RT bij 16 honden leverde een betrouwbaarheid -score op van 87%, wat een zeer hoge waarde is en was daarmee een goede indicatie was voor de betrouwbaarheid van de test.

Een test wordt **valide** geacht als het gedrag van de hond tijdens de test overeenkomt met zijn gedrag in een niet-test situatie. Aan de eigenaren werd gevraagd *voordat* zij hun uitslag kregen, of zij het gedrag van hun hond tijdens de test herkenden en of het overeenkwam met het gedrag van hun hond in vergelijkbare situaties in het 'dagelijks gebruik'.

-Vrijwel alle eigenaren (93%) gaven aan dat het gedrag van de hond niet wezenlijk anders was dan normaal. *Geconcludeerd kon naar mijn mening dan ook worden dat de Retrievertest valide genoeg was om er mee door te gaan..*

6 Honden (15%) kregen een **negatief fokadvies**:

- een reu was dermate mensenschuw dat er een zeer hoog risico op angstagressie was.
- een reu onttrok zich aan contact met mensen en was niet te motiveren tot apporteren.
- een reu was op geen enkele wijze te motiveren tot terugbrengen van het apport.
- een teef vertoonde disproportionele agressie naar andere honden
- een teef vertoonde angst en slecht herstel bij optische en akoestische prikkels
- een teef stapelde waardoor zij volledig blokkeerde en had een lichte schotangst.

De overige honden (80%) kregen een positief fokadvies, waarvan twee (5%) met een of meer negatieve aantekeningen.

De Retrievertest in het huidige fokreglement van de FRC (2007-2017). Wat kwam van de oorspronkelijke doelstelling uiteindelijk in het FRC fokreglement terecht?

De lange ontwikkel- en proefperiode bleek uiteindelijk fataal om de Retrievertest op de beoogde wijze (verplicht, openbaar, met negatief fokadvies) nog in het fokreglement te krijgen. De mogelijkheid in het fokreglement om binnen de FRC 'met melding' te fokken, was inmiddels een verworven recht. Het zorgde er ook voor dat fokkers die aan de Retrievertest hadden meegedaan, maar niet zo'n mooi 'rapport' hadden gekregen of zelfs een

negatief fokadvies, gewoon verder gingen met fokken, maar dan ‘met melding’. Het zorgde ook voor een tweedeling tussen fokkers, doordat de fokkers die wel jachtdiploma’s haalden met hun honden, vonden dat de Retrievertest niet voldoende ‘jachtwaardig’ was en het fokkers veel te gemakkelijk maakte. Bovendien vormde iedereen zich intussen een mening over de Retrievertest – ongeacht of hij wel of niet op de hoogte was van het hoe of waarom.

Op een tumultueuze fokkerijvergadering in 2007 werd anders beslist.

- De Retrievertest werd niet voor alle honden waarmee gefokt werd binnen de FRC verplicht gesteld.
- De Retrievertest en het C-diploma werden beiden gelijk gesteld als meerwaarde, boven het fokken met melding.
- Er zou geen negatief fokadvies meer gegeven worden. Iedere hond die de Retrievertest had gedaan, ongeacht de resultaten, was hiermee even geschikt om mee te fokken als een hond met een C diploma. Na een aantal jaren zouden de bevindingen worden geëvalueerd en het beleid, indien nodig, worden aangepast.
- De uitslagen van de Retrievertest mochten niet openbaar gemaakt worden. Men kon alleen bij de fokker of de BC navraag doen.
- Na een aantal jaren zou geëvalueerd worden.

Wat zijn de gevolgen hiervan geweest?

1. Door het schrappen van de mogelijkheid om een bindend negatief fokadvies te geven, is er geen sprake meer van het ‘halen’ van de Retrievertest. **Als bij een fokplan staat dat een hond de Retrievertest heeft gedaan, zegt dat dus helemaal niets over de kwaliteiten van een hond; alleen dat er eigenschappen zijn geïnventariseerd op een systematische, verantwoorde wijze.**

2. De bij de Retrievertest gescoorde eigenschappen kunnen namelijk gewenst of ongewenst zijn. Uit eigen ervaring weet ik dat er honden tussen zitten die volledig voldoen aan het ideale plaatje van een dual purpose Flatcoat, maar ook honden die eigenschappen hebben die je liever niet ziet. Het C-diploma en de Retrievertest zijn bovendien niet uitwisselbaar, maar complementair. Zij meten niet hetzelfde. Er zijn een aantal wezenlijke verschillen. (zie het artikel: Retrievertest of jachtdiploma. Opzoek naar de verschillen.)

3. De wijze waarop het fokreglement sinds 2007 functioneert, heeft helaas de deur geopend voor het vormen van aparte show- en werklijnen binnen het ras.

Hoewel de mogelijkheid bestond, via de fokker/eigenaar of de BC, om de video-opnames en de ‘rapporten’ van de honden die de Retrievertest hebben gedaan, te bekijken, is dit massaal nagelaten. De Retrievertest-honden zijn daarmee onzichtbaar geworden en hebben vervolgens, door het ontbreken van een jachtdiploma, in de wandelgangen de kwalificatie ‘showhonden’ gekregen. Over de honden die meerdere jachtdiploma’s hadden, werd gesproken als honden uit ‘werklijnen’. Sommige fokkers die actief zijn in de jachtsport, doen het ook voorkomen dat hun honden geschikter zijn om diploma’s mee te halen of te jagen. Hierdoor heeft ten onrechte het idee postgevat dat er bij de Flatcoat officieus al gescheiden werk- en showlijnen bestaan en dat honden met alleen een Retrievertest niet over voor jacht(proeven) geschikte eigenschappen beschikken.

Bevindingen

Het besluit om geen negatief fokadvies te verbinden aan de Retrievertest, heeft mij (gelukkig) in staat gesteld om 10 jaar lang het gedrag van Flatcoats te onderzoeken en te analyseren wat het effect is van het fokken met honden die bij de test onvoldoende over gewenste eigenschappen beschikten (en dus eerder een negatief fokadvies zouden hebben gekregen). Daaruit komt als voorlopig resultaat naar voren dat de ongewenste eigenschappen niet bij alle directe nakomelingen naar voren komen en er onder de eerste generatie even goed 'ideale' Flatcoats kunnen zitten. Verder lijkt alles er op te wijzen dat bij de tweede en derde generatie geen sprake meer is van een significant groter aantal ongewenste eigenschappen, dan bij honden met veel gewenste eigenschappen of honden die jachtdiploma's hebben. De verklaring hiervoor ligt in:

- De betrekkelijk kleine genenpool en het gesloten stamboek waardoor (positieve én negatieve) eigenschappen 'circuleren'.
- Algemene aandacht en oog bij het overgrote deel van de FRC Flatcoat fokkers voor gewenste retriever-eigenschappen. Vrijwel alle honden waarmee binnen de FRC gefokt wordt, heeft of haalt alsnog een C diploma of hoger. Dit basis diploma functioneert dus nog steeds als positief selectiemiddel wat de 'jachteigenschappen' en trainbaarheid betreft.

Hieruit volgt dat men, zolang men maar breed blijft fokken en zorgt dat alle fokdieren minimaal een C-diploma hebben en enkele goede (ZG of U) showresultaten, het dual purpose karakter is gewaarborgd. Reden voor mij om er in 2016 en 2107 op aan te dringen bij het bestuur en op de ALV van de FRC om de oude situatie te herstellen: het C diploma en twee showkwalificaties verplicht stellen voor alle dieren waarmee wordt gefokt; het fokken met 'melding' niet meer toestaan en de Retrievertest als meerwaarde bij de fokkerij afschaffen.

De toekomst? 2017 en verder.

In zijn huidige status is de meerwaarde van de Retrievertest door het relatief kleine aantal honden dat getest wordt en het gebrek aan openbaarheid van de testresultaten, gering.

Als fokselectiemiddel met een negatief fokadvies kan hij niet gebruikt worden, aangezien de test niet dwingend kan worden opgelegd voor iedere Flatcoatfokker (binnen en buiten de FRC). Men fokt, zo is gebleken, namelijk liever met 'melding' of buiten de club dan een van bovenaf (door de FRC) opgelegd 'negatief fokadvies' te krijgen. De vraag is bovendien ten zeerste of een dergelijk 'negatief fokadvies' een meerwaarde zou hebben, aangezien daarmee (net zoals met hoge eisen op het gebied van jachtdiploma's) het risico op gezondheidsgebied doordat de genenpool kleiner wordt. In dit opzicht zou ook het daadwerkelijk ontstaan van gescheiden werk- en showlijnen binnen het ras desastreus zijn omdat dan het ras gesplitst wordt in twee genenpools met navenant ernstige gezondheidsproblemen als gevolg.

Breed fokken, maar met beleid en oog voor de karakter- en jachteigenschappen van de Flatcoat is een vereiste. Een beleid waar wél iets aantoonbaar van de fokker – iedere fokker!- op dual purpose gebied geëist wordt, is daarbij naar mijn mening een noodzaak. Zonder dat loopt het ras het risico dat vroeg of laat er inderdaad show- en jachtlijnen ontstaan, zoals nu dreigt door relatief zware jachtdiploma-eisen bij de WFRG enerzijds en facultatieve jachtdiploma-eisen bij de FRC /non existente jachtdiploma-eisen bij de NFRV anderzijds.

Dat zou niet alleen slecht voor de gezondheid van het ras zijn, maar ook naar alle waarschijnlijkheid het verdwijnen van het huidige fijne Flatcoatkarakter. Bij de Scandinavische Goldens en Labradors hebben gescheiden werk- en showlijnen gezorgd, blijkens Zweeds onderzoek, voor het uiteenlopen van gedragingen, zoals een verlies aan nieuwsgierigheid/exploratiedrang en allemansvriendelijkheid/sociabiliteit in de Labrador werklijnen en Golden showlijnen en een toename in de agressie jegens de eigenaren bij de Labrador werklijnen. (Sundgren et al., 2016).

Momenteel scoort de Flatcoat in wetenschappelijk onderzoek vergeleken met andere rassen, samen met de Duitse Staande Korthaar als enige ras hoog op vier gewenste gedragscategorieën: *boldness* (proactief, exploratief gedrag) , *trainability* (intelligentie, leervermogen) , *calmness* (mentale stabiliteit) en *sociability* (sociaal vriendelijk gedrag) (Turcsan et al., 2011). Het is dus in ieders belang om het prettige dual-purpose karakter te behouden, ongeacht of Flatcoats voor de jacht of alleen als huis-tuin-keuken hond worden gehouden

Het zou daarom goed zijn om de Retrievertest te gebruiken voor het selecteren en matchen van ouderdieren. Hij biedt de mogelijkheid om in één oogopslag na te gaan wat zwakke en sterke punten zijn bij een hond waarmee wordt gefokt. Dit kan door fokkers en pupkopers gebruikt worden voor fine-tuning bij het zoeken naar een voor hun persoonlijk doel én het dual-purpose doel geschikte hond.

Om het gedrag van de Flatcoat in zijn totaal als ras te monitoren is de Fokdagtest een veel geschikter middel dan de Retrievertest -zeker bij vergelijking met de FRC Puppytest. De Fokdagtest geeft een goede en betrouwbare indicatie voor basale *dual purpose* eigenschappen zoals allemansvriendelijkheid, schotvastheid, werklust en bereidheid tot apporteren. Met de Fokdagtest kan bovendien vrijwel de hele populatie met een betrekkelijk geringe inspanning in kaart worden gebracht.

Laten we hopen dat het FRC bestuur, de FRC fokkers en de FRC leden massaal achter het daadwerkelijk behoud van het zo mooie dual-purpose karakter gaan staan!